

No. .... **E 1 Nisan 1987**
HABER İSTANBUL

22

Fakat şaşırtıcı olan — farkın da olmasa bile— insanlık durumları ile filmin hikâyesi arasındaki bağları: Genç dansözün felçten kurtaramayan yaşlı soy-tarı; dansözün yeniden dansa dönüp, ondan bir sanatkar yaratma isteği...

«Başkasını böyle düşünmek, onun için fedakârlıkta bulunma güllünc. Ucuz, basmakalıp romantiklikten başka şey değil. Böyle bir şey bende olmaz; bunu belirteyim. İnsanın sevdiği, düşüncelerinin uyduğu bir kimsenin, genç bir herifle gitmesini seyretmesi inanılır şey değil. Benin tutumum daha doğru. Sevdiğim, sıkıca tuttuğum birinin gitmesine asla razı olmam. Bu çeşit soylulukla ilgim yok.»

AYRILMA

Pablo'yu terketmeden çok önce, Madame Ramie, Pablo ile aramızın çok iyi gitmediğini anlamıştı. Beni, Pablo'nun baştan çıkartma teşebbüslerinden haberdar ediyor ve karışıklıklar dan faydalanma yollarını da ihmâl etmiyordu. 1952 sonbaharında da genç kuzinlerinden birini, Jacqueline Roque'u satıcı olarak çömlekçiye yerleştirdi. Az buçuk İspanyolca biliyordu ve kısın satışlar az olduğu için günlerini Pablo ile İspanyolca konuşarak geçirmeye çalışıyordu.

Vallauris'i terkettikten bir hafta sonra, 30 Eylül günü Pablo, iki hafta kalmak üzere Paris'e geldi. Güney Fransa'ya döndükten sonra Jacqueline'in zafesi kazanması gecikmedi: «İnsan yaşlı bir adamı, bu yaşta yalnız bırakamaz. Onunla uğraşmalıyım.» Bu, o zamanlar kulağına gelenlerdi. Gazeteci haber alabilmek için kapının önünden ayrılmıyorlardı. Onların yüzünden bir defasında bütün bir haftayı evde geçirmek zorunda kaldım. Ayrılmanın, on son konuşmak istediğim şeyi. Fakat gazetelerde Picasso'yu terkettiğim, çünkü «tarifi amıt ile yaşamak istediğimi okumakta gecikmedim. Ne bir gazeteciye, ne de başkasına böyle bir şey söylememiştim.

Noel'e doğru, tatili babalarının yanında geçirmeleri için, Claude ile Paloma'yı Cannes'a götürdüm. Madame Ramie beni garda beklemekteydi. Kendisini, kısa bir süre için Pablo'yu görmeye gelmemin doğru bir şey olup olmadığını sordum. Bana yakınında dolaşmamamın çok daha iyi olacağını, çünkü beni görmek istemediğini söylemiş olduğunu anlattı. Böylece aynı akşam, «La Galloise'ya uğramadan Paris'e döndüm.

Picasso ile hayat

Pablo ile aramız çok iyi gidiyordu

«La Galloise» benim malım olmasına rağmen, ihtiyacım olan elbiselerim ve çocukların elbiselerini birlikte alabilmişim. Taşınmayı hiç düşünmüyordum. Paris'te «Rue Gay-Lussac» da bir ikametgâhim vardı ve ayrılmamızdan önce dostça zaman zaman Paris'te ve Vallauris'te buluşmaya karar vermiştik. Fakat yokluğum sırasında dostları, onun gibi bir adamı bırakmanın doğru bir şey olmadığını, o kadar işlemlerdi ki, benimle bir anlık görüşmelerden bile vazgeçmişti.

Bir sonbahar Paris'te hastalandım ve ciddi bir ameliyat geçirmem gerekti. Hastaneden çıktığım zaman ziyaretime Kahnweiler geldi. Pablo'nun ertesi cumartesi çocukları istediğini söylemekti derdi. Jacqueline Roque orada olmayacaktı o gün; sadece Pabel ve Kahnweiler olacaktı. Çocuklar daha küçük olduklarından —biri beş, diğer yedi yaşındaydılar— bunun hepimiz için doğru bir şey olacağını düşündüm. Kahnweiler ile Pablo bizi aldılar ve Kahnweiler'in St-Hilaire'deki köy evine gittik.

Yemeğin ortalarında Pablo, damdan düşercesine, çok hasta olduğunu, bu sefer kalbinin bu yükü çekemeyeceğini söyledi. Kendisine yardım etmek istedim, ama razı olmadı. Kahnweiler'in ise yapabileceği bir şey yoktu zaten. Bunun üzerine Pablo yu karyaya, yatak odasına çıktı. Bir saat sonra yukarıya çıktım, durumunun nasıl olduğunu merak ettiğimden. Beni karşılama-

sı pek güzel oldu: «Sen bir canavar, tamamen insanlık dışı bir yaratıksın... Geçmişinin beni ne duruma soktuğunu, hasta ettiğini görmüyor musun? Seni bir kere daha görürsem, ölürüm. Bana medyun olduklarını dikkate aldıkça...» Ruhî durumunu dikkate alarak, haklı olduğunu; beni çamurdan çıkarıp kurtardığını ve bir sarayda prensesler gibi yaşattığını söyledim. Bu sözlerim onu dindireceğine, daha kızdırdı. Orta sınıfa, burjuva değerlerine, aileme, bana küfretti ve yapabileceği en iyi şeyin babamı hapse

tıktırarak olacağını, çünkü başarılı bir tüccar olduğunu ve kızını lüks hayata alıştırdığını söyledi.

«Seni eğer çamurda bulmuş olsaydım, ikimiz için de daha iyi olurdu. O zaman gerçekten bana çok şey medyun olur ve bunu da bilirdin. Eğer bugün «eski rejim» (ancien regime) olsa ve ben de kral olsaydım, babamı hapse attırırdım. Bütün suç onun çünkü.»

Gülmem gelmişti. Bir komünistten krallık özleminin ifadesini duymak çok komiğime gitmişti. Ve üstelik, krallık içinde yaşasaydık babamın belki de onu hapse attıracağını; suçunun da kızını, genç yaşlarda fazilet yolundan saptırarak olacağını düşündüm.

Pablo yatağa oturdu; «Benim yüzüme bakamazsın ve bana suçsuz olduğunu söyleyemezsin» dedi. Söylediklerini yaptım ve şunları da ekledim: «Ve sen, benim suçuma ne kadar katıldığını düşünmüyorsun.» Gerçekten, ondan çok şeyler öğrenmişim. Fakat beraber olduğum yıllarda verdiğim şeyler de, iç olmazsa ona olan borcumu —eğer varsa— ödemeye yetecek kadardı. «Aaah... Yaptıklarımı ödediğini sanıyorsun demek?» diye atıldı. «Bir kaç kere sinirlenmeye maruz kaldın diye...» Bunun sinirlenme ile ilgisi olmadığını; borcumu kanım ile ödediğimi söyledim. Kolay kolay boyun eğmeyeceğimi anlayınca, hastalığına dönmeyi tercih etti. Uzun süre tartışılmayacak kadar hastaydı ve hemen Paris'e dönmesi gerekiyordu.

O hırsıyla merdivenleri indi ve aşağıda merakla bekleyen Kahnweiler'e «Bu kadını beni hasta

ediyor. Kendisini bir daha görmeyi istemiyorum. Onu, bugün buraya getirmeniz, çok büyük bir lüta oldu» dedi. Kahnweiler'in rengi daha da attı. Özürlü diledim ve çocukların yanında bulunmamın görevim olduğunu, kimsenin, özellikle burada, onlarla uğraşmayacağını belirttim.

... Pablo bir daha beni görmedi. Zaman zaman dolaylı olarak hakkında duyduklarım oldu. Meselâ ilkbaharda «Salon de Mai'da açılan sergiye davet edilmedim ve ertesi sonbahar Kahnweiler'den aramızdaki sözleşmeyi feshettiğine dair bir mektup aldım. Oysa, bugün bil, satıcılar çalışmalarını seve seve alacaklarını söylüyorlar, fakat Pablo'nun tevaccühünü kaybetmekten korktukları için söylediklerini yapamıyorlardı. Ve öyle insanlar var ki, üzerime meraklı bakışlarını yağıyorlardı Pablo ile birlikte yaşadığım zamanlar. Şimdi ise görmezlikten geliyorlardı.

Şubat 1944'de, Pablo'yu ilk defa yalnız ziyaret ettiğim gün, bana demişti ki, karşılaşmamız ikimizin hayatına da ışık getirecekti. Görünmem ile bir pencere açılmıştı ve onun daima açık kalmasını istiyordum. Bunu ben de, ışık pencereden içeri girmedi sürece, istiyordum. Işık girmeye başlayınca, isteklerim de a, pencereyi kapadım. Ve bu andan itibaren Pablo, benim de paylaştığım geçmiş ile ilgili bütün köprüleri yaktı. Bunu yaptığı için de, kendimi bulma ve kendi gücümle yaşamağa zorladı beni.

Her şeye rağmen, bunun için kendisine teşekkür borçlu olduğum.

SON